

**פורום אייטי"ק-
אגרים ירוקים ירושלים בטיפוח הקהילה**

**פרחי בר- דף הסבר לפעילי גינות קהילתיות
אוקטובר/ חשוון 2013**

פורום אייטי"ק זכה לתרומה עבור הגינות הקהילתיות, מהגן הבוטני האוניברסיטאי באמצעות אגודת ידידי הגן הבוטני בירושלים, בסיוע ד"ר אורי פרגמן.

חלק מהצמחים שנתרמו הם מוגנים ואחרים מצויים בסכנת הכחדה, לכן ישנה חשיבות רבה לגדל אותם בגינות קהילתיות ובכך לעזור בהצלת מינים בסכנה.

1-אגרוסטמה השדות (Agrostema githago) : גדל בארץ בעמק הירדן, הרי יהודה, מדבר יהודה ובקעת ים המלח, שפלה, שרון.

חד-שנתי, פורח מאפריל עד יוני בורוד בשמש מלאה

נדיר ובסכנת הכחדה, היום נשארים תצפיות בודדים בגולן

2-אגרוסטמה עדינה (Agrostema gracile) : גדל בשפלה.

חד שנתי פורח באפריל-מאי בסגול-ורוד בשמש מלאה.

בסכנת הכחדה.

3-אפון קיפח (Pisum eliatius) גודל בגולן, חרמון, גליל, עמק ירדן עליון, עמקים, הרי שומרון, הרי יהודה, גלבוע, כרמל, עמק הירדן, מדבר יהודה ובקעת ים המלח, שפלה, שרון.

צמח מטפס חד-שנתי ממשפחת הפרפרניים. אפשר לאכול כל חלקי הצמח הצעירים, יש טעם של אפונה, או אפשר לגדל אותו כזבל ירוק.

4-לוע-ארי גדול (Antirrhinum majus) גולן, חרמון, גליל, הרי יהודה

צמח עשבוני, מוגן הפורח מאפריל עד מאי בורוד

5- מוריקה מבריקה (Moricandia nitens) שפלה, נגב צפוני, נגב והרי אילת, ערבה. שיח או בן שיח נמוך ורחב, פורח תקופה ארוכה מדצמבר עד אפריל בסגול בשמש מלאה. הפרחים מפרישים הרבה צוף שמצטבר בתחתית של הגביע ארוך לכן רק נוצל לידי חרקים עם חדק ארוך (דבורים ארוכות חדק). שימוש כצמח תבלין לחלב ומוצרי חלב, עלים וגבעולים צעירים טעם חרדל חריף. כצמח רפואי, משתמשים בדבק מופק משורשים מבושלים לכאבי גב, חליטת עלים להורדת חום, כאבי בטן ושלושים, אפשר להרתיח בשמן זית ולהשתמש לפצעים.

6- פעמונית הדורה (Campanula peregrina) גליל, צמח בסכנת הכחדה. צמח רב שנתי פורח בכחול-סגול ממאי עד ספטמבר בתנאים של חצי שמש.

7- קחווון הצבעים (Anthemis tinctoria) גולן, גליל כרמל, הרי יהודה, הרי שומרון, שפלה. צמח עשבוני רב-שנתי, פורח מאפריל עד יוני בצהוב בשמש מלאה. לא ידוע שימוש כצמח לצביעה למרות שמו.

8- תורמוס ההרים (Lupinus pilosus) גולן, גליל, עמק יזרעאל, גליל, הרי יהודה, בקעת הירדן, הרי שומרון, עמקים, כרמל צמח מוגן חד-שנתי פורח בכחול מפברואר עד מאי. עלי כותרת עם שני כתמים לבנים שאחרי הפריה הופכים לאדום.

ההמלצה: להקדיש פינה בגינה לגידול פרחי בר.

בגינות גדולות, בהן יש שטח מספיק גדול, אפשר לקחת כפרויקט לאסוף חלק מהזרעים בסוף עונת הפריחה. את הזרעים אפשר לפזר בשנה הבאה, או בזמן האיסוף, בעוד שטחים בתוך הגינה או מחוצה לה. ניתן לטבע לטפל בהם וכך נרחיב את גודל האזורים עם צמחיה ארץ ישראלית.

בגינות קטנות ללא שטח, אפשר לחשוב על ערוגה קטנה ולספק זרעים לצרכים הפנימיים של הגינה.

זריעת פרחי בר ושתילת גיאופיטים (נרקיס, כלנית, נורית): מומלץ עד נובמבר. אם מחליטים לזרוע ולשתול בשטח מושקה, צריך לדאוג להשקיה עד הגשם, אם זורעים בשטח לא מושקה- פשוט מחכים לגשם.

בתכנון יש לקחת בחשבון:

יש צמחים שהם רב שנתיים, שחיים כמה שנים.

עדיף לרכז את כל הפרחים כדי לקבל הופעה מרשימה יותר.

כובע הנזיר וציפורני חתול: כדאי לזרוע בין הירקות.

אפשר לפנות למטילדה להמלצות נוספות לכל גינה באופן ספציפי במייל mperpignal@gmail.com או במספר 0524185463

בהצלחה!!